

Gaj Julij Cezar

Cezarjev vzpon na oblast, njegova diktatura in reforme

Cezarjev vzpon na oblast, njegova diktatura in reforme

Gaj Julij Cezar je eden najbolj znanih predstavnikov starega rimskega sveta. Bil je vsestranski – general rimske vojske, politik, državnik, in zgodovinpisec. Ljudje so ga oboževali, ker je bil voditelj velesile tistega časa. Ta moč in slava pa sta ga stali življenja.

Cezar se je rodil 13.7. 100 pr. Kr. Njegovi starši so prihajali iz bogatih starih rimskih družin; Julijcev in Avrelijcev. Cezar je kmalu pokazal svojo odločnost in neomajno samozavest. Najprej se je odločil za udejstvovanje v politiki. Izkazal se je

kot odličen govornik. To mu je prineslo že zelo zgodaj slavo med nižjimi sloji rimskega prebivalstva, predvsem po zaslugi prirejanja sijajnih iger in zabav ter spoštovanje med kolegi, saj so mu ponudili prvo mesto na tribunii, ki ga je, zaradi usmerjenosti v vojaško in politično kariero, zavrnil.

Leta 60 pr.Kr. se je Cezar povezal z Gajem Gnejem Pompejem in Markom Krasom v prvi triumviat, ki je trajal le do 59 pr.Kr. Cezar je leta 59 pr.Kr. končno uspel pridobiti konzulat v Rimu, medtem ko je do tedaj opravljal različne uradniške službe v provinci Španiji. Kot konzul je Cezar takoj pričel z uvajanjem reform. Najprej je uvedel agrarni zakon, po katerem so veterani pridobili zemljo. Ta zakon je potrdila tudi tribunska skupščina, sam pa je na deželo naselil še 20.000 proletarcev z veliko otroki. Zavzemal se je tudi proti izžemanju provinc njihovih senatorskih upraviteljev. Na ta račun mu je ljudstvo za 5 let podelilo upravljanje Cisalpinske ali Tostranske Galije (*Gallia Cisterior*), v porečju reke Pad in provinco Ilirikum (*Illyricum*), senat pa prav tako za dobo 5 let namestništvo v Narbonski ali Onostranski Galiji (*Gallia Narbonensis*).

Največjo slavo so Cezarju prinesle Galske vojne, ki so trajale od 58 pr.Kr. do 51 pr.Kr. V Galskih vojnah se je Cezar usmeril predvsem proti keltskim Helvetom, na ozemlju današnje Švice, ki so se zaradi pritiska germanskih plemen južno in zahodno od Rena množično preseljevali na ozemlje rimske Galije.

Cezar je bil tudi prvi, ki se je obrnil proti tedaj še neraziskanemu otoku Britaniji. S svojo vojsko je plul po Atlantskem oceanu, ne da bi vedel, kam je sploh namenjen. Na otoku ni našel nobenih surovin ali kakšnih drugih uporabnih stvari, zato se je obrnil nazaj. Britanija je bila Rimskemu cesarstvu priključena kasneje.

V času Cezarjevega osvajanja Galije, je triumviat dokončno razpadel. Kras se je leta 53 pr.Kr zapletel v boj s Parti in tam tudi izgubil življenje. V Rimu pa so se že začeli počasi bati Cezarjeve politične in vojaške moči. Senat je zaostрил politične boje med optimati in populari, ko je imenoval Pompeja za edinega konzula, kar je pomenilo milejšo obliko diktature, ob tem pa dobil tudi nalogo, da obrani republiko. Pompej se je spremenil iz zaveznika v sovražnika. Cezarju je prepovedal vstop v Rim. On pa se ni menil za to. Ko je prečkal s svojo majhno vojsko rečico Rubikon, je izjavil: "Kocka je padla" (*Alea iacta est*). Rim je zavzel brez boja, posledica tega je bil nastanek državljanske vojne, ki je trajala od 49 pr.Kr do 46 pr.Kr. Pompej se je bil prisiljen umakniti na vzhod proti Grčiji.

Istega leta, ko je osvojil Rim, se je Cezar oklical za diktatorja in konzula, štiri leta kasneje, po uspešnih dvobojih s sovražniki, pa ponovno za diktatorja za nedoločen čas in konzula za 10 let. Pripisal si je še neomejena tribunska pooblastila, kar mu je dajalo pravico veta in nedotakljivost. S tem da je imel še od prej, od leta 63 pr.Kr. naslov najvišjega vrhovnega svečenika in od vojskovanja v Galiji funkcijo vrhovnega poveljnika rimske vojske.

Osvojil je še Španijo, kasneje je premagal še Pompeja v bitki pri Farzalu v Tesaliji (48 pr.Kr). Pompeja, ki je zbežal v Egipt, so tam umorili egiptovski dvorjani. Poleg tega je v bojih proti Ptolemejcem, kateri so se v dinastinskih bojih borili za oblast, pomagal na prestol še egiptovski princesi Kleopatri, ki ga je osvojila.

Nato je, v znamenju gesla "Prišel, videl, zmagal" (*Veni, vidi, vici*) premagal morske razbojnike, v Mali Aziji kralja Nikomedesa iz Bitinije, Pompejeve pristaše v severni Afriki in južni Španiji. Leta 45 pr.Kr. se je zmagoslavno vrnil v Rim s svojimi petimi triumfi: Galijo, Egiptom, Pontom, severno Afriko in Španijo.

GROWING EMPIRE

This map shows Roman expansion from 146 BC to AD 117, when the Roman Empire reached its greatest extent. Many modern countries' names come from the Latin names.

- 146 BC
- 44 BC
- AD 117

RIMSKI IMPERIJ DO 117

Cezarjeve osvojitve so označene s sivo barvo

Cezar je v ekstremno kratkem času v Rimu izpeljal svoj reformni program, s katerim je dokaj močno spremenil organizacijo rimske države in družbe. Njegove reforme so vplivale na politično, gospodarsko, družbeno in kulturno življenje v Rimu.

Tukaj je za ilustracijo naštetih nekaj reform:

Politične:

- Povečal je število senatorjev na 900, pravico biti senator so imeli vsi prebivalci Italije in provinc
- Podelil je rimsko državljanstvo prebivalcem Italije, Sicilije in Španije
- Uvedel je upravne ureditve občin, Rim pa je ostal glavno mesto imperija
- Senat je postal diktatorjev organ, kronski svet
- Vključil je Tostransko Galijo v Italijo (meja reka Timav)

Gospodarske:

- Za brezposelne je uvedel v Rimu javna gradbena dela
- Poskrbel je za izvajanje javnih gradenj
- Že leta 59 pr.Kr – agrarni zakon – znižanje dolgov in razdeljevanje žita revnim
- Uvedel je čiščenje cest in prepovedal vožnjo tovornih vozov podnevi

Družbene:

- Plačal je odškodnino Italcem in njihovo naseljevanje zunaj Italije
- Ponovno je naselil Kartagino in Korint
- Nepreskrbljene veterane in proletarce je naselil zunaj Italije

Kulturne:

- Uvedel je zakon proti razkošju
- Reformiral koledar – julijanski koledar – leto je imelo 365 in $\frac{1}{4}$ dneva, njegov rodni mesec je dobil ime julij, v veljavo je prišlo prestopno leto 29. februar, ta koledar so leta 1573 zamenjali z gregorijanskim
- Dal zgraditi nov trg Forum Iulium z baziliko
- Poskrbel je za izvajanje ljudskih iger
- Eno izmed svetišč je postalo posvečeno Cezarjevi dobrosrčnosti, v templjih pa so stali kipi z njegovimi potezami, ki so ponazarjali julijskega Jupitra

Vsaka stvar ima svoj začetek in konec, vzpon in padec. Tako je bilo tudi pri Cezarju. Republikanci so pričakovali, da se bo Cezar, tako kot eden njegovih predhodnikov, Sula, po uspešno končanih reformah, umaknil. Pa se ni. Cezar, ki je hotel biti čaščen, si je »pridobil« veliko nasprotnikov med aristokrati. Le-ti so spoznali, da Cezarja z oblasti ne bo mogoče spraviti drugače kot z nasiljem.

15.3. 44 pr.Kr., je senat imel svoje zasedanje. Cezar je dobil svarilo, naj ne hodi v senat, a ga to ni motilo. Zarotniki pod vodstvom Marka Junija Bruta in Kasija so dobro pripravili atentat. Vsak ga je, ker so si krivdo razdelili, zabodel po enkrat z nožem.

S Cezarjevo smrtjo se je končala pot velikega človeka, ki je veliko naredil, sicer na silo, vendar je vse imelo svoj učinek - reformiral je rimski imperij in osvojil velik del le-tega, bil je "začetnik" monarhije. Zarotniki z njegovim bojem niso mogli zaustaviti nastanka monarhije, kajti Cezarjeva glavna pribočnika Marka Antonija in Marka Lepida je podpirala vojska. In samo sprašujemo se lahko, kaj bi bilo, če bi Cezar še živel – kaj bi še spremenil, kaj osvojil. Vendar pa se za zdaj še za nobenega diktatorja ni končalo dobro.